

Mediació com a eix de justícia

Maria Eugènia Gay

kioskoymas#prems

Una de les aspiracions més grans dels sistemes de justícia en un Estat de dret és la millora contínua de l'accés a aquesta; propòsit a què es dirigeixen els mètodes alternatius de resolució de controvèrsies com la mediació, l'essència de la qual resideix en l'empatia com a facultat de posar-se en el lloc de l'altra persona buscant una entesa recíproca.

Europa, en el seu objectiu de crear un espai de llibertat, seguretat i justícia, fa temps que ha apostat pels denominats mètodes alternatius de solució de conflictes (MASC) com a coadjuvants de l'administració de justícia. La directiva europea sobre mediació de l'any 2008 va suposar un gran pas en aquesta direcció, al reconèixer les seves virtuts en els àmbits civil i mercantil, on la flexibilitat i l'agilitat d'un procediment extrajudicial basat en l'autocomposició i en la neutralitat d'un tercer s'adapten a les necessitats d'assumpes en els quals predominen l'interès privat i el principi dispositiu.

La llei de Mediació de l'any 2012 per la qual es transposa la directiva també es va fer ressó del repte que implica "la implantació d'una justícia de qualitat capaç de resoldre els conflictes que sorgeixen en una societat moderna i, alhora, complexa". No obstant això, la creixent litigiositat dels darrers anys reclama reformes que promoguin la cultura del pacte, ja que les solucions en un litigi no necessàriament han d'estar -almenys de forma exclusiva- en un jutjat. La mediació

serveix tant per a la satisfacció d'una controvèrsia de manera ràpida i eficaç, com per canalitzar una determinada situació abans que escali fins a posicions irremediabils, que és el que sol succeir quan es planteja davant d'un òrgan judicial.

En aquest context, no és estrany que des d'un punt de vista de política legislativa s'insisteixi a fomentar la mediació, tant pels avantatges que té per als usuaris, com pel seu potencial a l'hora de contribuir a la modernització de l'administració de justícia. Precisament, l'avantprojecte de llei de Mesures d'Eficiència Processal del Servei Públic de Justícia recull el testimoni de la llei d'Impuls de la Mediació, que finalment no ha vist la llum a causa de la conjuntura d'unes successives convocatòries electorals l'any 2019 i una pandèmia amb uns efectes devastadors l'any 2020.

La covid ens ha col·locat en un punt d'inflexió que hem d'aprofitar per emprendre la inajornable transformació de la justícia, actualment col·lapsada per una manca endèmica de recursos que avui podem superar si canalitzem les reformes amb un suport pressupostari adequat, que pot venir del Fons Europeu de Recuperació.

Els mitjans adequats de solució de controvèrsies constitueixen, juntament amb les previsions en matèria d'agilitat processal i noves tecnologies, un dels principals eixos sobre els quals vertebrar una justícia digna i amb aquesta finalitat, són imprescindibles campanyes que en donin a conèixer les bondats per superar l'ano-

menada *paradoxa de la mediació* derivada del poc ús que se'n fa malgrat les seves qualitats: només cal valorar l'estalvi econòmic, temporal i emocional que comporta respecte a la via judicial. A més, suposa una oportunitat per implicar i responsabilitzar la ciutadania en la resolució de les seves controvèrsies; circumstància sens dubte imprescindible en litigis on la continuïtat de la relació de

ten amb un ampli suport -tant a nivell estatal com europeu- dels col·lectius professionals, i que serveixen a la màxima il·lustrada que "abans d'entrar al temple de la justícia, s'ha de passar pel temple de la concòrdia", un principi profundament arrelat en la deontologia professional de l'advocacia, que ha de prioritzar sempre la via consensual i l'acostament de les parts.

En aquest sentit, l'obligació d'acudir a una sessió de mediació

informativa i exploratòria del conflicte, així com la introducció de la negociació prèvia com a requisit per a l'admissió d'una demanda en determinats supòsits, no només resulta compatible amb la tutela judicial efectiva, sinó que suposa una forma d'assegurar-la. D'altra banda, l'ús dels MASC és una manera de mesurar l'activitat de les parts en termes de bona fe processal i pot determinar la posició del tribunal respecte a un eventual abús del sistema públic de justícia; un element de nova creació i que s'assenyala com a incompatible amb la sostenibilitat del servei.

Per això, en el dia internacional de la Mediació, a més de reflexionar sobre el paper que exercirà la mediació dins de la justícia, s'imposa reivindicar de les institucions més compromís respecte a aquests instruments, donant-los a conèixer no només entre la ciutadania sinó també entre els professionals, per avançar així en la secular missió de l'ordenament jurídic de garantir la pau social i la convivència. ■

M.E. GAY ROSSET, degana del Col·legi de l'Advocacia de Barcelona

La creixent litigiositat dels darrers anys reclama reformes que promoguin la cultura del pacte

les parts, com per exemple en un divorci, resulta essencial per garantir que l'execució dels acords s'estendrà en el temps.

El protagonisme dels MASC és inqüestionable, fins al punt que l'avantprojecte parla de situar-los al costat de la jurisdicció mateixa per tractar-se d'instruments que comp-